

De vorbă cu Aldo Nicolaj

R : De cîțiva ani, teatrul italian cunoaște un reviriment, bucurîndu-se din nou de interesul unui public ce fusese, în mare măsură, cucerit de cinema.

A. N. : În parte, trebuie să mulțumim pentru acest interes televiziunii, care a oferit atîtea filme, încît, în momentul cînd ies din casă, oamenii preferă să vadă un spectacol „pe viu”. Păcat, însă, că teatrele italiene nu răspund cum s-ar cuveni așteptărilor acestui public, care ar dori să vadă pe scenă problemele ce-l frîmîntă. În teatrele noastre, numai autorii clasici au parte de montări interesante, în vreme ce dramaturgii italieni contemporani sînt sporadic și neconcludent reprezentați. De fapt, nu mă refer numai la operele autorilor italieni „în viață” ; dar noi nu vedem aproape nimic din ce se scrie în momentul de față, în lume. Ajunge pe scenă, din cînd în cînd, parcă din greșeală, cîte un Pinter sau Dürrenmatt...

R : În schimb, Brecht este cu prisosință reprezentat în Italia.

A. N. : După părerea mea, Brecht, ca și Pirandello, au intrat de mult în patrimoniul clasic. Sînt foarte mult reprezentați în Italia, dar, alături de alți autori clasici, suferă și ei de pe urma „vizuunii” regizorale, care îi mutilează, îi demitizează, îi reinventează... Din păcate, metoda se practică nu numai în Italia, ci în multe țări apusene. De aceea, m-au impresionat spectacolele cu piesele mele văzute la București. Regizorii erau dife-riți, dar respectul pentru text era același.

R : Cu toate acestea, în Stop pe autostradă, trebuie să mărturisim că atît traducătorul, aici de față, cît și interpreta și regizorul, au tăiat din text.

A. N. : Da, dar fără să trădeze piesa. De fapt, ați redus povestea la esențial, probabil pentru ca ea să ajungă mai bine

la public. În acest fel, a rămas dominantă atitudinea acestei femei, care își refuză propria existență, refugiindu-se în amnezie, pentru că societatea modernă n-a înțeles-o, sau ea n-a căutat s-o înțeleagă.

R : Ce părere aveți despre interpreta din Stop pe autostradă ?

A. N. : Irina Răchiteanu este excelentă. O actriță care joacă cu fiecare fibră a ființei sale, o actriță care știe să-și susțină tăcerile cu atîta forță interioară, încît nici nu observi că nu vorbește.

R : După ce v-ați văzut toate piesele reprezentate pe scenele bucureștene, v-ați format o părere despre școala interpretativă românească ?

A. N. : Fără îndoială, aici există mari profesioniști ai scenei, care știu să-și armonizeze stilul interpretativ cu cerințele textului. De pildă, „cei trei” de pe banca Naționalului, Raluca Zamfirescu, Matei Gheorghiu și Chiril Economu, au evoluat cu precizie de cronometru, și, în pofida acestui rafinat mecanism profesional, creația lor respiră atîta adevăr, încît povestea acestor victime ale bătrîneții a reușit să mă impresioneze pînă și pe mine, care am scris-o.

R : Trebuie să recunoaștem că, în această armonizare a valențelor și stilurilor de joc, un mare rol îl joacă regia.

A. N. : Incontestabil. Am văzut montarea piesei mele Necunoscuta și funcționarul la Paris, unde regia nu s-a străduit să aducă la unison stilurile celor doi interpreți, rezultatul fiind jalnic. În schimb, aici, la București, deși actorii Maria Potra și Vistrian Roman au evoluat ca într-un ring, înconjurați de spectatori, am asistat la un „meci” admirabil, deoarece adversarii, artistic egali, nu și-au oferit nici o clipă de răgaz, ceea ce dovedește o condiție psihofizică deosebită.

R : La ce lucrați în prezent ?

A. N. : Bineînțeles, la o nouă comedie, dar încă nu pot da amănunte asupra ei. Important, pentru mine, este să scriu zilnic, să arunc chintale de hîrtie, pînă cînd noile mele personaje vor fi în măsura să-și trăiască viața fără sprijinul meu, mai mult — să mă conducă ele pe mine spre final. Cînd am atins acest moment minunat, de creație propriu-zisă, unul dintre momentele sublime ale existenței mele, scriu piesa în trei zile.

Angela IOAN